

Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi

Marital Adjustment: The Examination in Terms of Value Preferences and Subjective Happiness

Deniz KUBLAY¹ ve Vesile OKTAN²

Öz: Bu araştırmanın amacı, bireylerin evlilik uyumlarının bazı psiko-sosyal değişkenler, değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu, Evlilikte Uyum Ölçeği, Dilmaç ve Arıcak Değerler Ölçeği ve Öznel Mutluluk Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2013 yılında Rize ilinde yaşayan ve farklı meslek gruplarında çalışan 452 evli birey oluşturmuştur. Araştırmanın sonuçları, evlilik uyumunun meslek grubu ve evlenme biçimine göre farklılaşmadığını, evlilik süresine göre farklılaştığını göstermiştir. Evlilik uyumu ile değer tercihleri arasındaki ilişki incelendiğinde; fütüvvet, özgürlük, romantik değerler, insan onuru, maneviyat, entelektüel değerler, kariyer değerleri ve toplumsal değerler ile evlilik uyumu arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Materyalistik değerler ile evlilik uyumu arasında ise anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Evlilik uyumu ile öznel mutluluk arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Araştırmada ayrıca, öznel mutluluk, romantik değerler ve insan onurunun evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları; kariyer değerleri, maneviyat, entelektüel değerler, özgürlük, materyalistik değerler, fütüvvet, toplumsal değerlerin ise evlilik uyumunda anlamlı bir yordayıcı olmadıkları görülmüştür. Sonuçlar literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Evlilik Uyumu, Değer Tercihleri, Öznel mutluluk.

Abstract: The aim of this research is to investigate people's marital adjustment in terms of some social demographic variables, value preferences and subjective happiness. In this research 'Personal Information Form', 'Marital Adjustment Scale', 'Dilmaç and Arıcak Values Scale' and 'Subjective Happiness Scale' are used as data collection tools. The working group of this research is the 452 married people who lived in Rize in 2013 and have been working in different occupational groups. Results of the research show that marital adjustment has not differentiated according to sex, occupation and marriage style but it has differentiated according to variables of marriage time, the difference of the ages between husbands and wives and the numbers of children. When the relation between marital adjustment and value preferences is examined, it has been seen that there is a meaningful and positive relationship between futuvva (generosity, bravery), freedom, romantic values, human dignity, spirituality, intellectual values, carrier values, social values and marital adjustment. However, it has been determined that there isn't a meaningful relationship between materialistic values and marital adjustment. When they are examined it has been seen that there is a positive and meaningful relationship between marital adjustment and subjective happiness. When multiple linear regression analysis results are examined, it has been seen that subjective happiness, romantic values and human dignity are meaningful predictors on marital adjustment but variables of carrier values, spirituality and intellectual values are not meaningful predictors of marital adjustment. Results are discussed according to literature.

Keyword: Marital Adjustment, Value Preferences, Subjective Happiness

¹ Uzm., Psikolojik Danışman, Rize Sosyal Bilimler Lisesi, Rize. E-posta: deniz.akcay@hotmail.com

² Yrd. Doç Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon. E-posta: vesile@ktu.edu.tr

Evlilik, yetişkin bireyin yaşamında önemli kararlardan biri olmakla beraber toplumun temel taşlarından biri olan aile kurumunu oluşturan en önemli adımdır. Evlilik kavramı, gerek toplum içinde gerekse akademik çevrede üzerinde durulan bir kavram olma özelliğini her dönemde korumaktadır. Meezon ve Rauch (2005), evliliğin toplumun gözünde ilişkilerin meşrulaşmasını sağladığını belirtirken, Bird ve Melville (1994) evliliğin toplumsal kurum ve sistem yükümlülükleri, görev, hak ve ayrıcalıkları olan bireysel ve aynı zamanda toplumsal bir yapı olduğunu belirtmektedirler. Fowers (1993) evliliği, bireyin benliğini bir başkasının benliği ile birleştirmesini, kişiliğini geliştirmesini ve mutlu olmasını sağlayan bir kurum, Hayward ve Zhang (2006) evliliği bireylerin genel sağlık durumunu iyi hale getiren ve yaşamlarından doyum almalarına yardım eden sosyal bir kurum olarak, Waite ve Gallagher (2000) ise evliliği, birbirine aşık olan iki bireyin duygularını içsel dünyalarından çıkarıp sosyal bir gerçeklik haline getirmek için kullandıkları bir yöntem olarak tanımlamışlardır. Bu tanımlarda evlilik ile ilgili olarak duygusal ve sosyal boyutlara dikkat çekildiği görülmektedir. Evlilik iki kişilik bir psikolojik sistemdir ve evlenerek bir araya gelen bu iki kişinin amacı, fizyolojik, psikolojik ve toplumsal açıdan birbirlerinin ihtiyaçlarını giderecek bir ortam yaratmaktır (Gülerce, 1996).

Evlilik uyumu, evlilik ilişkisinin sağlıklı ve mutlu bir biçimde sürdürülmesini ifade eden önemli kavramlardan biridir. Spanier (1976) evlilik uyumunu, eşlerin belirli bir süre içinde birbirlerine uygun olarak değişmesi, günlük yaşantılarına ve yaşantıları içinde değişen koşullara uyum sağlamaları şeklinde tanımlamaktadır.

Bir evlilikte, eşlerin ev içi sorumlulukların paylaşımı, akrabalarla ilişkiler, boş zamanların değerlendirilmesi, çocuklara ilişkin sorunlar, gelirin yönetimi, karar verme, problem çözme, duyguların ifade edilmesi, değerler, beklentiler ve amaçlar ile ilgili görüş ve çabalarını birleştirmeleri, evli bireylerin ilişkilerindeki uyumu ve çatışma - boşanma olasılığının azalmasını sağlamaktadır (Şener ve Terzioğlu, 2002). Evlilik uyumu pek çok değişkeni bünyesinde barındırmaktadır ve bu yüzden tanımlanması oldukça güçtür. Evli çiftlerin evlilikteki başarıları ve işlevselliği olarak da görülen evlilik uyumu, evlilik doyumu ve evlilik mutluluğu kavramlarını da içeren genel bir kavram olarak ele alınmaktadır (Kalkan, 2002). Evliliğin sürdürülmesi bireylerin karşılıklı olarak psikolojik ve biyolojik ihtiyaçlarını karşılamalarına bağlıdır. İhtiyaçların karşılanması evlilik uyumunu önemli ölçüde etkilemektedir (Gökmen, 2001). Sabatelli (1988) uyumlu evliliği, eşlerin birbirleriyle rahatça iletişim kurabildiği, anlaşmazlıkların her iki tarafı da hoşnut edecek şekilde çözümlendiği ve özellikle önemli alanlarda yoğun anlaşmazlıkların yaşanmadığı evlilik olarak tanımlamaktadır.

Bireylerin kişilik özellikleri, yetiştirilme koşulları, yetiştirildikleri çevre, aile görgüleri ve evliliğe yükledikleri anlam, aldıkları eğitim, meslekleri, inanç sistemleri, ruhsal yapıları, eğilimleri gibi değişkenler evlilik uyumuna etki etmektedir. Buna bağlı olarak bireylerin sahip oldukları değerlerin, evlilik uyumlarında etkili olduğu düşünülmektedir. Sahip olduğumuz değerler adı geçen ve daha sayılamayan pek çok koşula bağlı oluşurken, davranışlarımız, duygu ve düşüncelerimiz, tutumlarımız da dolaylı ya da dolaysız olarak değerlerimizden etkilenmektedir. Değer kavramının değişik disiplinlerde yer alması kavramın tanımını güçleştirmektedir (Dilmaç ve Ekşi, 2007). Öte yandan değer kavramının kapsamı ve bireylerin hayatına olan etkisi de bu farklı tanımlarda ortaya çıkmaktadır. Schwartz (1994) değerleri, kişinin ya da diğer sosyal oluşumların yol gösterici ilkeleri olarak tanımlar. Kropp, Lavack ve Silvera (2005) ise değerleri, bireylerin yaşam deneyimleri ve kişisel mirasları yoluyla gelişen son durum ve arzular olarak adlandırmışlardır. Görüldüğü gibi, bireylerin benimsedikleri değerler davranışlarına, tutumlarına, duygu ve düşüncelerine büyük oranda yön vermektedir. Buna bağlı olarak evlilik söz konusu olduğunda değerlerin, bireylerin eş seçme kriterlerinden evliliğe olan yaklaşımlarına, evlilik sürecinde karşılaşılan sorunlarla başa çıkma stratejilerinden yine süreçteki duygusal ve manevi doyumlarına, hissettikleri mutluluğa kadar evlilik olgusunun hemen her alanında etkili olması beklenmektedir.

Evlilik uyumunda özellikle üzerinde durulan temel noktalardan biri, bireylerin karşılıklı olarak birbirlerini mutlu edebilmeleridir. Bradbury ve Karney (2004), çiftlerin evliliklerini devam ettirmelerinin nedeninin birbirlerinin varlığıyla huzur ve mutluluk bulmaları olduğunu belirtmektedirler. Bu görüşü destekler nitelikte, mutsuz bir evliliği sürdürmenin genel mutluluk, yaşam doyumu, benlik saygısı ve genel sağlıkla olumsuz yönde ilişkili olduğu belirlenmiştir (Hawkins ve Booth, 2005). Görüldüğü gibi evlilik uyumu kavramı beraberinde evlilikte mutluluk kavramını da getirmektedir. Evlilikte mutluluğun sağlanmasının, evliliğin yetişkin bir bireyin özel hayatının önemli bir bölümünü oluşturduğu düşünüldüğünde, bireyin öznel mutluluğuna da katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Evlilik uyumuna dair yapılan tanımların büyük bir bölümünde, bireylerin mutluluk düzeyine vurgu yapılmıştır. Evlilik yetişkin bir bireyin yaşamının önemli bir parçasıdır ve doğal olarak evlilikte uyum, bireyin genel mutluluğunun önemli belirleyicilerinden biri olarak düşünülmektedir.

Evlilik uyumunu yordayan değişkenlerle ilgili yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmekte ve bu bağlamda ülkemizde evlilik uyumunu yordayan değişkenleri belirlemeye yönelik çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışmanın evlilik uyumu ile ilgili literatüre katkı sağlayacağı

düşünülmüş ve bu nedenlerle bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır.

1. Evlilik uyumu, meslek grubu, evlilik süresi ve evlenme biçimine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Evlilik uyumu ile öznel mutluluk ve değer tercihleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Öznel mutluluk ve değer tercihleri evlilik uyumunu yordamakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, evli bireylerin evlilik uyumunu yordayan değişkenleri belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha çok değişken arasındaki birlikte değişimi ve bu değişimin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Tarama yolu ile bulunan ilişkiler, olgular arasındaki neden-sonuç ilişkisini vermez, sadece ilişkinin olup olmadığını ve yönünü gösterir. Bu araştırma modelleri, bazı ipuçları vererek bir değişkendeki durumun bilinmesi halinde ötekinin kestirilmesinde yararlı sonuçlar verebilir (Karasar, 2000).

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, 2013 yılında Rize ili merkez ilçede yaşayan 452 evli birey oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerden 189'u (41.8) eğitim alanında (öğretmen ve idareci), 137'si (30.3) emniyet alanında (polis, komiser ve amir) ve 126'sı (27.9) sağlık alanında (hemşire, doktor, acil tıp teknisyeni, paramedik) çalışmaktadır. Araştırmada 452 katılımcının 228'i kadın (%50.5), 224'ü erkektir (%49.5). Araştırma grubundaki bireylerin yaşları 22 ile 58 arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların cinsiyet, meslek grubu, evlilik süresi ve evlenme biçimi gibi özelliklerini belirlemeye dönük olarak araştırmacı tarafından hazırlanan bir formdur.

Evlilikle Uyum Ölçeği: Araştırmada evlilik uyumunu ölçmek amacıyla Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilmiş ve Türkiye'de geçerlik güvenilirlik çalışması Tutarel Kışlak (1999) tarafından yapılmış olan Evlilikle Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Toplam 15 maddeden oluşan ölçekten alınabilecek puanlar 1 ile 60 puan arasında değişmekte olup, yüksek puan evlilikte uyumu, düşük puan da uyumsuzluğu göstermektedir. Ölçek; genel evlilik uyumu ile birlikte aile bütçesi, duyguların ifadesi, arkadaşlar, cinsellik ve yaşam felsefesi gibi konularda anlaşma ya da anlaşamama durumunu ve güven, çatışma çözme, boş zaman ve ev dışı etkinliklerde ilişki tarzını ölçmektedir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında; iç tutarlılık katsayısı .84, test yarılama test güvenirliliği ise .84 olarak hesaplanmıştır. Test-tekrar test yöntemi ile yapılan güvenilirlik çalışmasında

korelasyon katsayısı .57 olarak hesaplanmıştır. Ölçüt bağımlı geçerliğinin hesaplanması amacıyla kullanılan Kişilerarası İlişkiler Ölçeği ile EUÖ'nin toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı .12; İlişkilerde Yükleme Ölçeği toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı ise -.54 olarak hesaplanmıştır (Tutarel Kışlak, 1999).

Dilmaç ve Arıca Değerler Ölçeği: Ölçek bireylerin değer tercihlerini belirlemek amacıyla Dilmaç ve Arıca (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte 39 farklı değer ifadesi bulunmaktadır. Ölçek likert tipi bir ölçektir. Ölçekte 9 alt boyut bulunmaktadır. Bu alt boyutlar; toplumsal değerler, kariyer değerleri, entelektüel değerler, maneviyat, materyalistik değerler, insan onuru, romantik değerler, özgürlük ve fütüvvet olarak sıralanmaktadır.

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Dilmaç ve Arıca tarafından gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, faktörler altında yer alan tüm değerlerin .48 ile .85 ($p < .001$) arasında faktör yük değerlerine sahip oldukları görülmüştür. Dilmaç ve Arıca Değerler Ölçeği'nin faktörler bazında Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları hesaplanmış ve analiz sonucunda "Toplumsal Değerler" için .90, "Kariyer Değerleri" için .80, "Entellektüel Değerler" için .78, "Maneviyat" için .81, "Materyalistik Değerler" için .78, "İnsan Onuru" için .61, "Romantik Değerler" için .66, "Özgürlük" için .65 ve "Fütüvvet" için de .63 olarak hesaplanmıştır (Dilmaç ve Arıca, 2012).

Öznel Mutluluk Ölçeği: Lyubomirsky ve Lepper (1999) tarafından geliştirilmiş olan "Öznel Mutluluk Ölçeği", kişilerin hissettiği genel öznel mutluluğu ölçmeyi amaçlayan 4 maddeden oluşmakta olup, 7'li likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçeğin amacı kişilerin hissettiği genel mutluluğu değerlendirmektir. Ölçekte bulunan 4. madde ters kodlandıktan sonra maddelerin puanları toplanarak toplam bir puan elde edilmektedir. Yüksek puan hissedilen öznel mutluluğun yüksekliğini, düşük puan ise hissedilen öznel mutluluğun düşüklüğünü ifade etmektedir.

Öznel Mutluluk Ölçeği'nin uyarlaması ve Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması Akın ve Satıcı (2011) tarafından yapılmıştır. Yapı geçerliği için ölçeğin orijinal yapısının doğrulanması amacıyla DFA uygulanmış ve DFA'da elde edilen uyum indeksleri incelenmiştir. İnceleme sonucu Ki-kare değerinin ($\chi^2/df=0.71$, $p=0.49193$) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise RMSEA=.000, NFI=.99, CFI=1.00, IFI=1.00, RFI=.98, GFI=1.00, AGFI=.99 ve SRMR=.015 olarak bulunmuştur. Bu uyum indeksi değerleri tek boyutlu öznel mutluluk modelinin iyi uyum verdiğini göstermektedir. Maddelerin faktör yükleri .34 ile .84 arasında sıralanmaktadır. Öznel Mutluluk Ölçeği'nin güvenilirlik analizlerinde iç tutarlılık Cronbach α güvenilirlik katsayısı .86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin madde-test korelasyonlarının ise .55 ile .76 arasında sıralandığı görülmüştür (Akın ve Satıcı, 2011).

İşlem

Araştırma için ilgili kurumlardan gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra ölçme araçları, 2013 yılında Rize ili merkez ilçede yaşayan ve farklı kurumlarda çalışan 452 evli bireye araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Uygulama, araştırmaya katılmaya gönüllü olan bireylerle, çalıştığı kurumda gerçekleştirilmiştir. Uygulamadan önce katılımcılara araştırmanın amacı açıklanmış ve ölçme araçları hakkında bilgiler verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma için elde edilen verilerin analizinde SPSS 15.0 programı kullanılmıştır. Veri analiz teknikleri olarak One-Way ANOVA, Kruskal Wallis H, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi tekniği kullanılmıştır.

Bulgular

Bireylerin evlilik uyumlarının meslek grubuna göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Evlilik Uyumunun Meslek Grubuna Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Sonuçları

	Meslek	N	Kaynak	Kareler Top.	Sd	Kareler Top.	F	P
Evlilik Uyumu	Eğitim Çalışanı	189	Gruplar arası	50.08	2	25.045	.37	.68
	Emniyet Çalışanı	137	Grup içi	29752.71	449	66.264		
	Sağlık Çalışanı	126	Toplam	29802.80	451			

Tablo 1’de görüldüğü gibi bireylerin evlilik uyumlarının meslek grubu açısından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur ($F=.37$, $p>0.05$).

Bireylerin evlilik uyumlarının evlilik sürelerine ve evlenme biçimlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmış, sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Evlilik Uyumunun Evlilik Süresi ve Evlenme Biçimine Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Sonuçları

	Evlilik Süresi	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P
Evlilik Uyumu	0-5	199	252.96	3	16.45	.00**
	6-15	180	211.59			
	16-25	54	184.41			
	26-35	19	210.18			
Evlilik Uyumu	Evlenme Biçimi	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P
	Severek/Flört Ederek	325	235.75	2	5.88	.05
	Görücü Usulü/İstemeyerek	2	227.25			
	Görücü Usulü/ İsteyerek	125	202.43			

** $p<0.01$

Tablo 2’de görüldüğü gibi, katılımcıların evlilik uyumları evlilik sürelerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($X^2= 16.45$, $p<0.01$). Sıra ortalamalarına bakıldığında 26-35 yıl aralığına kadar olan aralıklarda, evlilik süresi arttıkça evlilik uyum düzeyinin düştüğü; 26-35 yıl aralığındaki evliliklerde ise evlilik uyum düzeyinde tekrar bir artış olduğu görülmektedir. Kruskal Wallis H testinde ortaya çıkan anlamlılığın kaynağını belirlemek için Mann Whitney U testi uygulanmış ve 0 ile 5 yıl arasında evli olan bireylerin evlilik uyumlarının, 6-15 ($p<0.01$) ve 16-25

($p<0.01$) yıl aralığında evli olan bireylerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer evlilik süresi aralıklarına ilişkin ikili karşılaştırmalarda ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Tablo 2’de görüldüğü gibi katılımcıların evlilik uyumları evlilik biçimlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır ($X^2= 5.88$, $p>0.01$). Araştırma kapsamında ele alınan, öznel mutluluk ve değer tercihleri ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişkilerin olup olmadığı Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi tekniği ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Evlilik Uyumu ile Öznel Mutluluk ve Değer Tercihleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine İlişkin Analiz Sonuçları

	EU	ÖM	Fü.	Öz.	RD	İO	MD	Ma.	ED	KD	TD
EU	1										
ÖM	.38**	1									
Fü.	.14**	.11*	1								
Öz.	.13**	.11*	.43**	1							
RD	.34**	.23**	.38**	.35**	1						
İO	.21**	.14**	.38**	.26**	.21**	1					
MD	.08	.05	.23**	.23**	.27**	.09*	1				
Ma.	.14**	.11*	.41**	.17**	.21**	.34**	.25**	1			
ED	.20**	.16**	.57**	.54**	.42**	.45**	.32**	.43**	1		
KD	.19**	.09*	.49**	.49**	.44**	.27**	.50**	.45**	.65**	1	
TD	.16**	.15**	.51**	.51**	.36**	.51**	.31**	.41**	.71**	.60**	1

**p<0.01, *p<0.05

EU: Evlilik Uyumu, ÖM:Öznel Mutluluk, Fü:Fütüvvet, Öz:Özgürlük, RD: Romantik Değerler, İO:İnsan Onuru, MD: Materyalistik Değerler, Ma:Maneviyat, ED: Entelektüel Değerler, KD: Kariyer Değerleri, TD: Toplumsal Değerler

Tablo 3 incelendiğinde, öznel mutluluk ve değer tercihleri ile evlilik uyumu arasında anlamlı ve olumlu yönde ilişkilerin olduğu görülmüştür. Yalnızca değer tercihlerinin alt boyutlarından biri olan materyalistik

değerler ile evlilik uyumu ve öznel mutluluk arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=.08$, $p>.05$; $r=.05$, $p>.05$).

Tablo 4. Evlilik Uyumunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	β	t	P	R	R ²	ΔR^2	F	P
Sabit	5.06		.86	.390	.48	.23	.21	11.27	.00
ÖM	.70	.30	7.07	.000					
Fü	-.18	-.05	-.91	.360					
Öz	-.02	-.00	-.12	.899					
RD	.52	.24	4.88	.000					
İO	.64	.14	2.75	.006					
MD	-.04	-.03	-.69	.490					
Ma	.04	.02	.54	.587					
ED	.01	.00	.08	.930					
KD	.14	.09	1.40	.160					
TD	-.09	-.07	-1.13	.256					

ÖM: Öznel Mutluluk, Fü: Fütüvvet, Öz:Özgürlük, RD: Romantik Değerler, İO: İnsan Onuru, MD: Materyalistik Değerler, Ma: Maneviyat, ED: Entelektüel Değerler, KD: Kariyer Değerleri, TD: Toplumsal Değerler

Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; öznel mutluluk ($t=7.07$, $p<.01$), romantik değerler ($t=4.88$, $p<.01$) ve insan onurunun ($t=2.75$, $p<.01$) evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmektedir

Evlilik uyumunun yordanmasına ilişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonuçlarının yer aldığı Tablo 4'de görüldüğü gibi, regresyonda yer alan değişkenler evlilik uyumu toplam varyansının % 21'ini açıklamaktadır ($F=11.27$, $p<.05$). Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin evlilik uyumunun değerlendirilmesi üzerindeki görece önem sırası öznel mutluluk ($\beta=.30$), romantik değerler ($\beta=.24$), insan onuru ($\beta=.14$), kariyer değerleri ($\beta=.09$), maneviyat ($\beta=.02$), entelektüel değerler($\beta=.006$), özgürlük ($\beta=-.007$), materyalistik değerler ($\beta=-.03$), fütüvvet ($\beta=-.05$),

toplumsal değerler ($\beta=-.07$)'dir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; öznel mutluluk ($t=7.07$, $p<.01$), romantik değerler ($t=4.88$, $p<.01$) ve insan onurunun ($t=2.75$, $p<.01$) evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmektedir. Kariyer değerleri ($t=1.40$, $p>.05$), maneviyat ($t=.54$, $p>.05$), entelektüel değerler ($t=.08$, $p>.05$), özgürlük ($t=-.12$, $p>.05$), materyalistik değerler ($t=-.69$, $p>.05$), fütüvvet ($t=-.91$, $p>.05$), toplumsal değerler ($t=-1.13$, $p>.05$) değişkenleri ise evlilik uyumunun yordanmasında anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Tartışma

Araştırmada bireylerin evlilik uyumlarının meslek grubuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Demiray (2006), Erdoğan (2007) ve Tutarel Kışlak ve Çabukça'nın (2002) çalışmaları bu bulguyu desteklemektedir. Literatürde özellikle kadınların çalışma durumunun evlilik uyumu ile ilişkisini inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Bazı çalışmalar, çalışan kadınların daha uyumlu evliliklere sahip olduklarını belirtmektedirler (Çili ve diğ., 2004; Nahawant ve Mathur, 1992; Sezer, 2005). Diğer yandan evlilik uyumunun mesleğe göre farklılaşmaması, araştırmaya katılan meslek gruplarının benzer gelir düzeyine, yaşam biçimlerine ve sosyo – kültürel düzeye sahip olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Aynı zamanda her üç meslek grubunun da (devlet kurumu çalışanı olması açısından) iş ve gelir bakımından güvenilir olma özelliği bulunmaktadır. Yine her üç meslek grubunun da iş stres kaynakları açısından benzer olması ve özellikle sağlık çalışanları ve emniyet çalışanları arasında çalışma saatleri benzerliğinin bulunması bu farklılığın nedenlerini oluşturduğu düşünülebilir.

Araştırma sonucunda bireylerin evlilik uyumlarının evlilik süresine göre farklılaştığı görülmektedir. Literatür incelendiğinde bu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu görülmektedir (Demiray, 2006; Şener ve Terzioğlu, 2002). Evlilik süresi arttıkça evlilik uyumunda düşüş görülmekte, yalnızca 26-35 yıl arasındaki evliliklerde evlilik uyum düzeyinde tekrar bir artış görülmektedir. Bu bulgunun kaynağı olarak, evlilik yılı arttıkça aileye yeni üyelerin katılması ile aile içi ve ekonomik sorumlulukların artması, evliliğin ilk yıllarına göre evlilik heyecanının azalması, çiftlerin yıllar geçtikçe birbirlerini daha iyi tanımaları ve bu bağlamda da daha az heyecan duymaları görülebilir. 26- 35 yıl arasında tekrar evlilik uyumunda artış görülmesi ise, çocukların kendi hayatlarını kurarak aileden ayrılmaları, ekonomik kaygılarda azalma, çiftlerin yıllar içerisinde birbirlerini daha iyi tanımaları ve birbirlerine alışmaları ile açıklanabilir.

Yetişkin bireyin yaşamında 'boş yuva' (çocukların aileden ayrılışı) olarak adlandırılan aşama ile ilgili yapılan çalışmalar, 'boş yuva' aşamasının evlilik memnuniyeti üzerinde önemli etkisi olduğunu göstermektedirler. Bu memnuniyetin kaynağı, son çocuğun da kendi hayatına adım atması ve kaçınılmaz ebeveynlik stresinin ortadan kalkmasının getirdiği rahatlık olarak belirtilmektedir (Algaç ve Çatay, 2007; Onur, 2000). Yapılan çalışmalara göre orta yaş yıllarında evlilik doyumunda düşüş yaşanmakta ancak daha ileri yaşlara adım atan çiftler için evlilik doyumları gittikçe yükselmekte ve olumlu hale gelmektedir. Ancak literatürde, evlilik uyumunun evlilik süresine göre farklılaşmadığını belirten çalışmalar da görülmektedir (Erdoğan, 2007; Jose ve Alfons, 2007; Tutarel Kışlak ve Çabukça, 2002).

Araştırmada elde edilen diğer bulgulardan biri, bireylerin evlilik uyumlarının evlilik biçimine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığıdır. Sevrek/flört

ederek evlenme, bireylerin kendi seçtiği kişiyle bir süre flört edip, isteyerek o kişiyle evlenmesidir. Görücü usulü ise toplumumuzda genel olarak kabul gören bir evlenme biçimidir ve aile veya yakınların bireyleri birbirine uygun görerek evlendirme kararı alması yoluyla gerçekleşir. Araştırma sonucunu destekleyen çalışmalara literatürde de rastlanmaktadır (Demiray, 2006; Ödemiş, 2008; Akbaş, 2008). Hindistan'da görücü usulü evlenmiş olan bireyler ile A.B.D.'de anlaşarak evlenen bireyler üzerinde yapılan bir araştırmada bireylerin evlilik doyumları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık belirlenmemiştir (Myers, Madathil ve Tingle, 2005). Buss ve arkadaşları (1990), geleneksel değerlere sahip ülkelerde yaptıkları çalışmalarda benzer şekilde görücü usulü ve anlaşarak evlenme biçiminin evlilik doyumunu etkilemediğini bulmuşlardır. Ancak literatürde evlilik uyumunun evlilik biçimine göre farklılaştığını belirten çalışmalar da mevcuttur. Cingisiz (2010), flört ederek evlenmiş bireylerin evlilik uyumlarının görücü usulüyle evlenmiş bireylerden daha yüksek olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde Çimen (2007) de, anlaşarak evlenen bireylerin evlilik uyumlarının, görücü usulü ile evlenen bireylerden anlamlı şekilde yüksek olduğunu belirlemiştir. Günümüz koşullarındaki genel yargı, bireylerin kendi seçtikleri ve ilgi duydukları kişilerle evlenmelerinin daha uyumlu evlilikler oluşturacağı yönündedir. Ancak bu araştırma görücü usulü ile evlenen bireyler ile severek evlenen bireylerin evlilik uyumlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermektedir. Bu bulgu, araştırmaya katılan bireylerin farklı evlilik biçimlerinde evlenmiş olsalar da, değer yargıları, ilgiler, bakış açıları, tutumlar, alışkanlıklar gibi konularda benzerlik göstermiş olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Görücü usulü ile evlenen 127 katılımcıdan 125 kişinin "Kişisel Bilgi Formu"nda yer alan 'Görücü usulü/isteyerek' seçeneğini işaretlemiş olması da araştırmaya katılan bireylerin görücü usulü ile tanışıp aralarında sevgi ilişkisini kurduklarını düşündürmekte ve bu durumun evlilik uyumunun evlilik biçimine göre farklılaşmamasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma bulguları evlilik uyumu ile değer tercihleri arasında olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Dilmaç ve Arıca Değerler Ölçeği'nin alt boyutları olan fütüvvet, özgürlük, romantik değerler, insan onuru, maneviyat, entelektüel değerler, kariyer değerleri, toplumsal değerler ile evlilik uyumu arasında anlamlı ve olumlu yönde ilişkiler bulunmuştur. Yalnızca materyalistik değerler ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Değerler, bireylerin tutum ve davranışların belirlenmesi ve biçimlendirilmesinde, hayatın anlaşılıp yorumlanmasında önemli rol oynamaktadırlar (Akıncı, 2005; Dilmaç, 1999). Eşlerin ortak değer ve amaçlara sahip olmaları, evlilik uyumu açısından önemli görülmektedir (Şener ve Terzioğlu, 2002). Evlilikte uyumun temeli, bireylerin birbirine saygı ve sevgi duymaları, iletişim, problem çözme, ailevi konular, değerler, kişilik gibi pek çok konuda birbirleri ile büyük oranda anlaşma

sağlamalarıdır. Literatürde konu ile ilgili araştırmalara bakıldığında daha çok çiftlerin değer benzerlikleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin inceleme konusu olduğu görülmektedir. Çalışmalar, kişilik, değerler ve kişilerarası davranışlarda genel olarak benzerlik gösteren çiftlerin, aynı benzerliğe sahip olmayan çiftlere oranla kendilerini daha mutlu olarak değerlendirdiklerini göstermektedir (Acitelli, Kenny ve Weiner, 2001; Dryer ve Horowitz, 1997) .

Araştırmada öznel mutluluk ile evlilik uyumu arasında da anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki bulunmuştur. Evlilik uyumu, evlilik doyumunu ve evlilik mutluluğu kavramlarını da içeren genel bir kavramdır (Kalkan, 2002). Bireysel yaşam için önemli olan mutluluk algısı, bazı kişisel yaşantılarda hissedilen yaşam doyumunu düzeyi, algılanan olumlu duygulanım durumu ve olumlu duygulanım durumunun sıklığı olarak tanımlanmaktadır (Abdel Khalek, 2006; Cheng ve Furnham, 2004). Lyubomirsky ve Lepper'e (1999) göre öznel mutluluk, bireylerin mutlu ya da mutsuz olmasının öznel olarak değerlendirilmesidir. Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında, mutluluk ve evlilik ilişkisini ele alan sınırlı sayıda çalışma bulunmuştur. Evlilikte mutluluğun, evli bireylerin yaşam doyumunu ve genel mutluluğu ile yakından ilişkili olduğu, evlilikte yaşanan sıkıntılar ve uyumsuzluğun ise bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlıklarını olumsuz yönde etkilediği araştırmalarla desteklenmiştir (Koydemir, Selşik ve Tezer, 2005). Sharma ve Sidhu (2009), yaşlı yetişkinlerde yaşam kalitesinin belirleyicileri olan öznel iyi oluş ve stres düzeylerini incelemişlerdir. Araştırma bulguları evli olan yaşlı yetişkinlerin öznel iyi oluş düzeylerinin daha yüksek ve stres düzeylerinin daha düşük olduğunu göstermiştir. Siffert ve Schwarz (2011), evlilik çatışmaları sırasında eşlerin talepleri ve geri çekilme eğilimleri ile öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında, bireylerin çatışma eğilimlerinin öznel iyi oluş aracılığı ile dolaylı olarak evlilik doyumunu etkilediği tespit edilmiştir.

Evlilik uyumunun yordanmasına ilişkin olarak, öznel mutluluk, romantik değerler ve insan onurunun evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmektedir. Kariyer değerleri, maneviyat, entelektüel değerler, özgürlük, materyalistik değerler, fütüvvet ve toplumsal değerler ise anlamlı bir etkiye sahip değildir. Değer tercihleri açısından özellikle romantik değerler (aşk, eş/sevgili, haz/zevk) evlilik ile doğrudan ilişkili görülmektedir. Sternberg'e (1986) göre romantik aşk, yakınlık ve tutku bileşenlerinin bir kombinasyonudur. Buna göre bireyin evlendiği kişi ile aşk ilişkisi kurmasının bir anlamda epey bağlılığı, tutkuyu ve birlikteliğin devamını beraberinde getirdiği düşünülmektedir. Buss ve arkadaşlarının (1990) 33 ülkeden 9494 yetişkini kapsayan çalışma, erkek ve kadınların aşk ve karşılıklı çekiciliği eş seçimindeki en önemli faktör olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. İnsan onuru (namus, şeref/onur, adalet, hakkaniyet)

değerleri ise özellikle Türk toplumunda evlilik ve aile kavramları ile örtüşen önemli değerlerdir. Bireylerin evlilik yaşantılarında özellikle bu değerleri zedeleyici davranışlarda bulunmamaları, eşe bu değerleri yansıtan tutum ve davranışlarda bulunmaları, evlilik ve aile sorumluluklarında adaletli bir paylaşımında bulunmaları, eşlerin aile dışındaki insanlar içinde bu değerler doğrultusunda tutum ve davranışlarda bulunmalarının insan onuru alt boyutuna ait değerlerin evlilik uyumunun önemli yordayıcılarından biri olmasına kaynak oluşturduğu düşünülebilir.

Elde edilen bulgular öznel mutluluk açısından incelendiğinde, öznel mutluluğun evlilik uyumunun anlamlı ve önemli bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Rhoden (2003), evliliğin çok boyutlu bir kavram olduğunu, evlilikte mutluluğun evlilik tatmini ve eşler arası uyum olarak kavramsallaştırıldığını, Hawkins ve Booth (2005) ise evlilik ilişkisinde yaşanan olumsuzlukların evliliğin iyi oluş üzerindeki olumlu etkisinde düşüşe yol açtığını belirtmektedirler. Yetişkin bireyin yaşamındaki rolü açısından evlilik uyumunun bireyin öznel mutluluğu üzerindeki etkisi beklenildiği gibi yüksek bulunmuştur. Evli bireylerin saygı ve sevgi paylaşımlarının olması, aile içi olumlu ilişkilerde bulunmaları, aile içi görevlerde ortak sorumluluk almaları, var olan çatışma ve problemleri uzlaşmacı bir tavırla çözmeleri, birbirlerini duygusal, toplumsal, cinsel yönlerden tatmin etmeleri gibi çoğaltılabilecek evlilik yaşantılarının evlilikte uyumu ve getirdiği olumlu duygulanım ile öznel mutluluğu sağladığı düşünülmektedir. Güven (2005), mutlu ve doyum sağlanan evliliklerin, çiftlerin ve çocuklarının refahını sağlamanın yanı sıra toplumun genel huzuruna da katkıda bulunduğunu ve hem çiftlerin hem de çocukların sağlıklarını ve iyi oluşlarını etkilediğini belirtmiştir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak evlilik uyumunun, evlilik ilişkisine, boşanma oranlarına, çocukların sağlıklı gelişimlerine katkısı düşünüldüğünde toplumun ve evli bireylerin bilinçlenmesi adına evlilik ve aile danışmanları tarafından evlilik uyumu ile ilgili eğitimler, seminerler ve programlar hazırlanması, evlilik ve aile danışmanlığında, bireylerin sahip oldukları değerler dikkate alınarak, bu değerlerin evliliğe bakış açılarına ve evlilik uyumlarına olan etkisi üzerinde durulması, evlilik ve aile danışmanlığında, bireylerin farkındalık sağlaması açısından evlilik uyumu ile öznel mutluluk arasındaki ilişkiye dikkat çekilmesi önemli görülmektedir. Diğer yandan ileride yapılabilecek araştırmalar açısından evlilik uyumunun farklı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi, evlilik uyumunun daha kapsamlı bir biçimde ele alınmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca eşleri ile farklı kültürlerde yetişen bireylerin değer tercihleri ve evlilik uyumları da incelenerek, değer tercihleri ve evlilik uyumunun daha ayrıntılı araştırılmasının da evlilik uyumu ile ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Abdel Khalek, A. M. (2006). Measuring happiness with a single-item scale. *Social Behavior and Personality*, 34(2), 139-150.
- Acitelli, L. K., Kenny, D. A. ve Weiner, D. (2001). The importance of similarity and understanding of partners' marital ideals to relationship satisfaction. *Personal Relationships*, 8, 167-185.
- Akbaş, M. (2008). *Endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin evlilik uyumları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akın, A. ve Satici, S. A. (2011). Öznel Mutluluk Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 65-77.
- Akinci, A. (2005). Hayata anlam vermede dini değerlerin ve din öğretiminin rolü. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(9), 7-24.
- Algaç, G. ve Çatay, Z. (2007). Evlilik süresinin ilişki yürütme tutumlarına ve evlilik memnuniyetine etkisi, *IV. Ulusal Aile ve Evlilik Terapileri Kongresi*, 16-18 Mart, İstanbul.
- Bird, G. ve Melville, K. (1994). *Families and intimate relationships*. London: McGraw-Hill Inc.
- Bradbury, T. N. ve Karney, B. R. (2004). Understanding and altering the longitudinal course of marriage. *Journal of Marriage and Family*, 66, 862-879.
- Buss, D. M., Abbott, M., Angestner, A., Biaggla, A., Blanco, A. ve Bruchan, M. (1990). "International Preferences in Selecting Mates": A study of 37 cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 21, 5- 47.
- Cheng, H. ve Furnham, A. (2004). Perceived parental rearing style, self-esteem and self-criticism as predictors of happiness. *Journal of Happiness Studies*, 5, 1-21.
- Cingisiz, N. (2010). *Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin duygusal zekaları ile evlilik doyumları arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Çili, S. A., Kaya, N., Bodur, S., Özkan, İ. ve Kucur, R. (2004). Ev kadınlarında ve çalışan evli kadınlarda psikolojik belirtilerin karşılaştırılması. *Genel Tıp Dergisi*, 14, 1-5.
- Çimen, Ş. E. (2007). *Görücü usulü ve anlaşarak evlenen bireylerin çeşitli sosyal, psikolojik faktörler yönünden karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Dilmaç, B. (1999). *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitiminin verilmesi ve eğitimin ahlaki olgunluk ölçeği ile sınanması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dilmaç, B. ve Ekşi, H. (2007). Değerler eğitimi: Temel tartışmalar ve yaklaşımlar. *İlköğretmen Dergisi*, 14, 21-29.
- Dilmaç, B. ve Arıcak, O.T. (2012). Değerler ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *2.Uluslararası Değerler Eğitimi Sempozyumu*, 16-18 Kasım, İstanbul.
- Dryer, D. C. ve Horowitz, M. (1997). When do opposites attract? Interpersonal complementarity versus similarity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(3), 592-603.
- Erdoğan, S. (2007). *Evlilik uyumu ile psikiyatrik rahatsızlıklar, bağlanma stilleri ve mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Uzmanlık tezi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Fowers, B. J. (1993). Psychology as public philosophy: An illustration of the moral dimension of psychology with marital research. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*, 13, 124-136.
- Gökmen, A. (2001). *Evli eşlerin birbirine yönelik kontrolçülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gülerce, A. (1996). *Türkiye'de ailelerin psikolojik örüntüleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Güven, N. (2005). *İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Hawkins, D. N. ve Booth, A. (2005). Unhappily ever after: Effects of long term, low quality marriages on well-being. *Social Forces*, 84(1), 445- 465.
- Hayward, M. ve Zhang, Z. (2006). Gender, the marital life course, and cardiovascular disease in late midlife. *Journal of Marriage and Family*, 68(3), 639-657.
- Jose, O. ve Alfons, V. (2007). Do demographics affect marital satisfaction?. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 33, 73-85.
- Kalkan, M. (2002). *Evlilik İlişisini Geliştirme Programının, Evlilerin Evlilik Uyum Düzeyine Etkisi*. Doktora Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Koydemir, S., Selşik, Z. E. ve Tezer, E. (2005). Evlilik uyumu ve mükemmeliyetçilik boyutları arasındaki ilişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (23), 65-74.
- Kropp, F., Lavack, M. A. ve Silvera, D. H. (2005). Values and collective self-esteem as predictors of consumer susceptibility to interpersonal influence among university students. *International Marketing Review*, 22(1), 7-33.
- Lyubomirsky, S. ve Lepper, H.S. (1999). A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. *Social Indicators Research*, 46, 37-155.
- Meezon, W. ve Rauch, J. (2005). Gay marriage, same-sex parenting, and America's children. *Future of Children*, 15(2), 97-115.
- Myers, J. E., Madathil, J. ve Tingle, L. (2005). Marriage satisfaction and wellness in India and United States: A preliminary comparison of arranged marriages and marriages of choice. *Journal of Counseling and Development*, 83, 183-190.
- Nahawat, S. S. ve Mathur, A. (1992). Marital adjustment and subjective well- being in Indian-educated housewives and working women. *The Journal of Psychology*, 127 (3), 353-358.
- Onur, B. (2000). *Gelişim psikolojisi*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Ödemiş, H. (2008). *İlköğretim öğretmenlerinin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values?. *Journal of Social Issues*, 4, 19-45.
- Sezer, Ö. (2005). Kadınların uyum düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(23), 87-98.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38, 15-28.
- Sabatelli, R. M. (1988). Measurement issues in marital research: A review and critique of contemporary survey instruments. *Journal of Marriage and the Family*, 50, 891-915.
- Sharma, J. ve Sidhu, R. (2009). Differential stress and subjective well-being as determinants of quality of life among aged. *Indian Journal of Gerontology*, 23(2),183-192.
- Siffert, A. ve Schwartz, B. (2011). Spouses' demand and withdrawal during marital conflict in relation to their subjective well-being. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(2), 262-277.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93, 119- 135.
- Şener, A. ve Terzioğlu, R. S. (2002). *Ailede eşler arasında uyuma etki eden faktörlerin araştırılması*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Rhoden, J. L. (2003). Marital cohesion, flexibility, and communication in the marriages of nontraditional and traditional women. *The Family Journal*, 11(3), 248-256.
- Tutarel Kışlak, Ş. (1999). Evlilik uyum ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *3P (Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji) Dergisi*, 7, 50-57.
- Tutarel Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2, 40-46.
- Waite, L. J. ve Gallagher, M. (2000). *The case for marriage. why married people are happier, healthier, and better off financially*. Portland: Broadway Books.

Extended Summary**Marital Adjustment: The Examination in terms of Value Preferences and Subjective Happiness****Deniz KUBLAY and Vesile OKTAN**

Decision of marriage is one of the most important decisions of an individual's life and it is one of the most important steps that construct the keystones of society. The concept of marriage keeps its property of being a concept which emphasized both in society and in academic environment. Spanier (1976) describes marital adjustment as a change of spouses with respect to each other within a period of time and adapting the conditions in their daily lives and experiences. The values that internalized by individuals largely direct to their attitude, behaviour, feelings and thoughts. Schwartz (1994) describes values as guiding principles of a person or other social formations. When it comes to marriage, it is expected these values are effective almost in every field, like the criteria of choosing spouses and their approaches to marriage, the strategies of dealing with problems in marriage, emotional and spiritual satisfaction of the process and also the happiness that they feel. For marital adjustment, one of the main points especially emphasized that, individuals can be happy with each other. Marital adjustment, also seen as a success and functionality of married couples in marriage, are discussed as an overall concept including marital happiness and marital satisfaction (Kalkan, 2002). The concept of marital adjustment brings with the concept of happiness in marriage. When it is considered that marriage has a major part in an individual's private life, it is also expected that the achievement of happiness in marriage will highly contribute to individual's subjective happiness. In a large part on the harmonization of the definition of marriage, the level of individuals' happiness has been emphasized. Marriage is an important part of the life of an adult individual, naturally marital adjustment has been considered one of the important determinants of an individual's overall happiness.

In this study, preferences of values, subjective happiness, and types of marriage has been chosen as predicting variables of marital adjustment. Also, in this study, it has been examined that whether marital adjustment differs as to occupational group, length of marriage and types of marriage.

Method**Research Group**

The research group consists of 452 married individuals, working in the training, safety and health, in the central district of Rize, in 2013. Individuals participated in the research consists of 189 in the field of education (teachers and administrators), 137 in the field of safety (police, commissioner and supervisor) and 126 in the field of health (nurses, doctors, emergency medical technician, paramedic) is working.

Data Collections Tools

Personal Information Form is prepared by the researcher, Marital Adjustment Test (Locke and Wallace, 1959), and Arıcak & Dilmaç Value Scale (Dilmaç and Arica, 2013) and the Subjective Happiness Scale (Lyubomirsky and Lepper, 1999) have been used to obtain data.

Procedure

For the study, the permissions are taken from the related institutions and scales are applied by the researcher. The study is done with volunteer individuals at their work. Before the application, the purpose of the study is explained to the participants and they were informed about the scales.

The data collected for the study is analyzed by using SPSS 15.0 program. For analysis of the findings, One-way Analysis of Variance (One-Way ANOVA), Kruskal-Wallis H, the Pearson Correlation Coefficient and Multiple Linear Regression Analysis techniques were utilized.

Results

As a result, when marital adjustment is analyzed in terms of demographic variables, occupation ($F=.37$, $p>0.05$) and types of marriage don't have an effect on marital adjustment ($X^2=5.88$, $p>0.01$). Marital adjustment of individuals differs according to the duration of the marriage ($X^2=16.45$, $p<0.01$). Examined the differences in duration of marriage based on marital adjustment of individuals up to a range of 26 to 35 year intervals, duration of marriage increases the level of compliance marriage has fallen, while marriages between 26-35 years of marital adjustment appears to be an increase in the level again.

When the relationship between the value preferences and marital adjustment is examined; a positive correlation between futuvva (generosity, bravery), freedom, romantic values, human dignity, spirituality, intellectual values, career values, social values and marital harmony were found. There wasn't a significant relationship between materialistic values and marital adjustment ($r=.08$, $p>.05$).

An examination of the relationship between marital adjustment and subjective happiness and a positive relationship between these two variables was significant. Pearson product-moment correlation coefficient shows that the relationship between subjective happiness and value preferences with marital adjustment is between ($r = .14$) and ($r = .38$).

According to the results of multiple linear regression analysis, subjective happiness ($t=7.07$, $p<.05$), romantic values ($t=4.88$, $p<0.5$) and human dignity ($X^2= 16.45$, $p<0.05$) were significant predictors of marital adjustment. However, career values, spirituality, intellectual values, freedom, materialistic values, futuvva, social values, and marital adjustment don't have any significant affect on marital adjustment.

Discussion

In the study, it is determined that marital adjustment doesn't differ based on job. Demiray (2006), Erdoğan (2007) and Tutarel -Kışlak and Çabukça's (2002) studies support this finding. The reason why marital adjustment doesn't differ based on might be since the job groups in the study have different incomes, life styles and social-economical status. Also, for each job group (as government officials), they have job and income reliability. Besides, each job group has similar job stress sources

and medical and security workers have similar working hours, so these can be sources of differences.

As the result, it is seen that individuals' marital adjustments differ based on marriage time. In the literature, similar findings supporting this finding are found (Demiray, 2006; Şener and Terzioğlu, 2002). By the marriage year increases, marital adjustment decreases, only between 26-35 years of marriage, this adjustment increases. Participants of new members to the family, the increase of in-family and economical responsibilities by the age of marriage increase; less marital excitement by years, knowing each other better and based on this less excitement can be seen as the source of this finding.

Subjective happiness, romantical values and human dignity are significant predictors of marital adjustment. Career values, spirituality, intellectual values, freedom, materialistic values, futuvva (generosity, bravery) and social values don't have significant effects. For the values choices, especially romantical values (love, spouse/ beloved, pleasure/enjoyment) are seen related with marriage. According to Sternberg (1986), romantical love is a combination of closeness and passion components. Based on this idea, it is thought that a love relation with the person married brings connection to the spouse, passion and continuous of connectedness.

Not-harming these values in the marriage life, behaving with these values and behaviors to the spouse, having a fair sharing for marriage and family responsibilities, spouse's behaviors and attitudes based on these values among people out of the family are thought as the source of predictor role of human dignity sub dimension values for marital adjustment.